

GENOOTSCHAP

A.W.K. Voet van Oudheusden

Nieuwsbrief maart 2018-1

Dag Voetgenoten,

Het werd ons op de Emerentianalezing door Koen Vanbesien heel goed duidelijk gemaakt: vrouwe Elisabeth en Antonie van Lalaing zaten heel dicht bij het centrum van de macht. En ze waren rijk en gul. Het was interessant om te horen hoe al hun landgoederen verspreid lagen in wat nu België is. Zo bezien leek Culemborg een marginaal goed, maar wel, heel handig, centraal gelegen in de noordelijke Nederlanden. Maar ja, dat kasteel in Hoogstraten, dat was toch wel een slag groter en luxer? Zouden ze in Culemborg daarom zo'n groot weeshuis gekregen hebben, om het een beetje te compenseren? Zo'n lezing helpt om je te realiseren hoe verbanden tussen onze stad en de wereld eromheen te trekken zijn. We hadden dan wel stadsmuren, maar je houdt de wereld niet buiten, ook nu niet.

2018 staat in het teken van 700 jaar stadsrechten. Het is nu nog rustig, maar als het weer beter wordt zal de stad herhaaldelijk getrakteerd worden op C700 feesten. Voet zit met een werkgroep op die stadsrechten te studeren, niet alleen om te begrijpen wat er staat, maar ook om te weten hoe al die 'rechten' in hun tijd te plaatsen zijn. En je leert en nieuwe woorden door zoals 'wapeldrenken'. Het is de bedoeling dat dit in 2018 tot een publicatie in een Voetnoot leidt.

Op de ledenvergadering op dinsdag 27 maart aanstaande zal ik u meer vertellen over wat ons zoal bezig houdt. U treft in deze nieuwsbrief de agenda voor die bijeenkomst aan. De stukken (jaarverslag, jaarrekening, begroting) kunt u vinden op onze website, www.voetvanoudheusden.nl. We leggen bij de vergadering een stapeltje geprinte teksten klaar. Veelal zullen we van het grote scherm gebruik maken.

Verder in deze nieuwsbrief het programma van de eerste helft van dit jaar. Tevens attendeer ik u op de oproep aan het einde van deze nieuwsbrief: we zoeken iemand die de ledenadministratie kan verzorgen. Wie wil?

Kreeg u via de e-mail onze aankondiging van de extra lezing op 27 februari niet? Dan hebben wij uw e-mail adres niet op onze verzendlijst. Nogmaals wil ik een beroep op u doen, ons uw huidige e-mailadres te laten weten via ledenadministratie@voetvanoudheusden.nl

Hans Saan, voorzitter.

Meer dan 3000 Voetjes!

De gemeente Culemborg heeft het kleurboek van Voet aan de kinderen van alle basisscholen in de stad cadeau gedaan. Met wethouder Collin Stolwijk en kinderburgemeester Bobby Smeets heeft uw voorzitter op donderdag 22 februari met een duurzaam transport de eerste exemplaren van het 'Voetje' afgeleverd bij de Josefschool en de

Beatrixschool. U had moeten zien hoe enthousiast de kinderen waren. Eén klas had net een project over de middeleeuwen gedaan. Daar hoorde ook een stadswandeling bij dus de leerlingen ze herkenden veel van de afbeeldingen in het kleurboek. Het was echt feestelijk. Mooi, een voetpublicatie met een oplage boven de 3000!

Agenda

Zondag 25 maart 2018.

Een extra 'Jongetje met de driewieler'- wandeling voor Voet.

Bert Blommers vertelde ons in een lezing zijn speurtocht naar het 'Jongetje met de driewieler'. Nu heeft hij met bijgaande Voetnoot een blijvend monument voor die jongen en voor zijn fietsje opgericht. Bravo!

Bij deze nieuwsbrief treft u naast die Voetnoot een extra publicatie aan, ter beschikking gesteld door De Roos van Culemborg. Daarin trekt stadsdichter René van Loenen een spoor door de stad langs de plekken waar het jongetje op de driewieler gefotografeerd werd. Op 1 januari jongstleden liepen zo'n 125 leden van De Roos de wandeling mee. Voet maakt graag gebruik van het aanbod van De Roos om nogmaals het traject samen te lopen, een extra 'Jongetje met de Driewieler-wandeling' o.l.v. stadsdichter René van Loenen.

Op zondag 25 maart om 14.00 uur, vertrek vanaf het Oude Stadhuis op de

Oude Vismarkt. Aan de hand van de folder maken we een wandeling langs de 'prentbriefkaarten' in Culemborg waarop het jongetje met de driewieler afgebeeld staat. Ter plekke worden de gedichten gelezen die René van Loenen maakte. De wandeling duurt maximaal 2 uur en eindigt in daartoe geschikte horeca.

Overigens zou u als dankjewel best eeuwig aandeelhouder van De Roos van Culemborg kunnen worden. Via www.deroosvanculemborg.nl is dat een kleine moeite.

Dinsdag 27 maart 2018.

Algemene Ledenvergadering

Het bestuur van Genootschap A.W.K. Voet van Oudheusden nodigt u uit voor het bijwonen van jaarlijkse ledenvergadering. Deze vergadering vindt plaats op dinsdag 27 maart 2018 om 19.30 in de Fransche School, Lange havendijk 1 Culemborg.

Agenda

- 1 Opening
- 2 Ingekomen stukken
- 3 Verslag algemene ledenvergadering van dinsdag 28 maart 2017*.
- 4 Jaarverslag over 2017*
- 5 Financieel verslag over 2017*
- 6 Verslag financiële commissie en verkiezing van twee nieuwe leden dezer commissie. De heer J. van Urk is aftredend.

- 7 Decharge bestuur over het gevoerde beleid in 2017.
- 8 Voortgang activiteiten van Voet.
- 9 Begroting 2018*.
- 10 Verkiezing bestuursleden. Aftredend en statutair niet herkiesbaar is de heer Jan Hogendoorn. Aftredend en wél herkiesbaar zijn de heren Peter Otten en Michiel Bugter. Andere kandidaten kunnen tot voor de vergadering worden aangemeld bij de secretaris.
- 11 Rondvraag en sluiting.

* De notulen van de vorige ledenvergadering, het jaarverslag over 2017 en de financiële stukken vindt u op onze website www.voetvanoudheusden.nl. Aangezien de meerderheid van de leden internet heeft, wil het bestuur daar meer gebruik van gaan maken. Vergaderstukken en nieuwsbrief kunnen van onze site gedownload worden. Het werkt kostenbesparend en is duurzamer.

U kunt de vergaderstukken bij de secretaris opvragen. Een half uur vóór de vergadering zullen een aantal exemplaren van deze stukken beschikbaar zijn in de Fransche School.

Aansluitend: ALV Lezing Veldnamen of toponiemen door Jan Hogendoorn.

Voor de meesten van ons hebben oude kaarten een bijzondere aantrekkingskracht. Op die kaarten tref je namen

aan van plekken, gebouwen en stukken land. Die namen verraden vaak iets over de vorm, de ligging of het gebruik van het betreffende gebied. Wat betekenen namen als de Hond, de Geer, Parijsch, Lanxmeer? Jan Hogendoorn zal bespreken waarom het verzamelen van toponiemen belangrijk is, zal een aantal Culemborgse voorbeelden behandelen en vertellen hoe we er verder mee gaan werken.

Voet neemt namelijk een aanloop om die toponiemen of veldnamen te gaan verzamelen. Daartoe is onlangs een werkgroep cartografie opgestart. Stuur voor meer informatie hierover een berichtje aan secretaris@voetvanoudheusden.nl.

Dinsdag 24 april 2018. Lezing over de schoolplaten van J.H. Isings door Walter Lodewijk.

De Fransen steken in 1795 de Lek over bij Culemborg.

Johan Herman Isings (1884-1977) was een veelgevraagd illustrator. Hij verlichtte honderden boeken maar werd vooral bekend door de schoolplaten

die hij tussen 1910 en 1970 maakte. Deze schoolplaten zullen veel Voetleden bekend voorkomen. In een tijd waarin beeldschermen nog toekomstmuziek waren, werden dergelijke platen in de les ingezet en vormden ze vaak een vast onderdeel van het klasinterieur. De platen laten veelal een reeks culturele en economische hoogtepunten zien. Politieke of religieuze tegenstellingen zijn zelden afgebeeld. Ze zullen alle 43 de revue passeren.

Dinsdag 24 april 20.00 uur Fransche School. Zaal open 19.30 uur.

Excursie naar Mechelen

Zaterdag 19 mei vertrekken we naar Mechelen. Deze Vlaamse stad was tussen 1474 en 1546 de juridische hoofdstad van de Nederlanden. Vanuit Mechelen bestuurde Margaretha van Oostenrijk de Nederlanden. Vrouwe Elisabeth van Culemborg was daar haar eerste hofdame. In Mechelen staat het Hof van Hoogstraten, een stadspaleis dat diende als residentie van Antoon van Lalaing, graaf van Hoogstraten. Hij kwam in

1509 in het bezit van het domein door zijn huwelijk met Elisabeth van Culemborg. Van het oorspronkelijk Hof van Hoogstraten resten de vleugel met toren en kapel. Het prachtige monumentale centrum van Mechelen is zeer compact en verdwalen is onmogelijk omdat de immense Sint-Romboutskathedraal als baken dient. Om organisatorische redenen hebben we deze reis ervoor gekozen dat u voor

koffie en lunch op eigen gelegenheid een keuze uit de talloze (veelal kleinere) horecagelegenheden in Mechelen maakt. Houdt u er wel rekening mee dat een echt Belgisch middagmaal veelal een warme lunch is en nogal wat tijd kan kosten! U kunt ook een broodje bij u steken. Aan u de keuze. Wandelschoenen zijn aangeraden want het Mechelse plaveisel is op veel plaatsen nogal hobbelig. Dus als u niet makkelijk loopt, bedenk u dan nog eens! Op het programma staat voor allemaal samen een uitgebreide stadswandeling door het historische stadscentrum. Vervolgens is aan u de keuze of u later op de dag een boottochtje over de Binnendijle, de levensader van Mechelen, of een rondleiding door het Museum Hof van Busleyden wil maken. Het Hof van Busleyden is een fraai stadspaleis en tegenwoordig in gebruik als museum. Het is onlangs na een verbouwing weer geopend met de expositie 'Roep om Rechtvaardigheid. Kunst en Rechtspraak in de Bourgondische Nederlanden' met topwerken uit o.a. het Prado in Madrid en de Gemäldegalerie in Berlijn. Wij hebben een entree voor 30 personen gereserveerd.

De toren van het voormalig Hof van Hoogstraten.

FOTO: PAUL HERMANS

Standbeeld van Margaretha van Oostenrijk voor de Sint-Romboutskathedraal.

FOTO: PAUL HERMANS

Tijdschema

8.30 Vertrek vanaf Culemborg Stationsplein. In de bus kunnen maximaal 50 personen.

10.30 Aankomst in Mechelen, koffie op eigen gelegenheid.

11.15 Stadswandeling, start bij de Romboutskathedraal.

12.30 Lunch op eigen gelegenheid.

15.00 Rondleiding Hof van Busleyden

of boottochtje over de Binnendijle (ca. 40 minuten).

16.30 Terug naar Culemborg.

Inschrijven vóór 26 april door overmaking van een van onderstaande bedragen op bankrekening NL90 INGB 000 502 3582 ten name van Genootschap AWK Voet van Oudheusden.

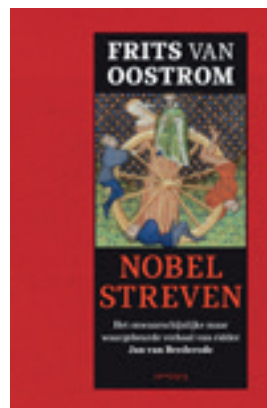
- voor de excursie met boottocht € 31,- per persoon
- voor de excursie met rondleiding door het Hof van Busleyden € 41,- per persoon.

Blijkt er op 26 april niet voldoende belangstelling te zijn dan wordt de excursie geannuleerd en worden de reeds ontvangen gelden gerestitueerd.

Boekbespreking

Culemborg is in het verleden gekenmerkt door zijn zelfstandige positie tussen de grootmachten Utrecht, Holland, Gelre en Brabant. Om te begrijpen hoe de heren van Culemborg in de middeleeuwen het politieke spel speelden, kan het nuttig zijn om eens over de stadsmuur naar het westen te kijken. Daar zien we de heren van Brederode (later ook van Vianen), prominente spelers aan het Hollandse hof.

Frits van Oostrom (historisch letterkundige, universiteitshoogleraar in Utrecht) laat ons nader kennismaken met Jan van Brederode (c. 1372-1415). Het is de tijd van de Hoekse en Kabeljauwse twisten en van herhaalde oorlogen tussen Holland en de Friezen. Jan leren we kennen als adviseur van de graaf van

Holland, als een machtig, rijk man, op stand getrouwd (maar met een geldbeluste schoonvader), als een kloosterling en als vertaler, een man die na zijn toegaan de wilgen te hebben gehangen totaal verarmd raakt en als huurling in het Franse leger de kost verdient.

Wat dit boek extra interessant maakt is de kennismaking met de maatschappelijke verhoudingen in die tijd: hoe macht, status en grondbezit vitaal waren. Hoe familierelaties en huwelijkspolitiek zowel coalities als vijandschappen konden kweken. Als het er bij ons om de hoek zo aan toe ging, dan zal het bij de Culemborgse heren niet veel anders geweest zijn.

Het boek is een plezier om te lezen: niet alleen omdat het als een mooi rood blok in de hand ligt, maar vooral omdat van Oostrom goed vertelt, met observaties over het gebruik van bronnen en de onzekerheden bij het interpreteren daarvan. We zullen hem eens vragen of hij erover wil komen vertellen. HS
Zie ook www.nobelstreven.nl

Oproep: wie zorgt voor onze leden?

Ons Genootschap heeft meer dan 800 leden. Er komen nieuwe namen bij, er gaan leden vanaf. Mensen verhuizen, krijgen een ander e-mailadres, hun telefoonnummer wijzigt. Al dergelijke gegevens worden achter de schermen verwerkt om te zorgen, dat we bij voorbeeld voor de bezorging van de Voetnoten de juiste adressen gebruiken, ingedeeld naar de vrijwillige bezorgers.

Om de ledenadministratie te verzorgen zoeken wij een vrijwilliger, die in ieder geval accuraat is en ook vertrouwd is

met het werken in Excel. U houdt het ledenbestand up to date, verwelkomt nieuwe leden en zorgt dat ze een welkomstpakket ontvangen. Drie keer per jaar geven we een Voetnoot uit, die samen met een nieuwsbrief in een enveloppe gaat, waarvoor u de adresstickers uitprint. Voor de onkosten die daarbij gemaakt moeten worden geeft Voet een vergoeding. Mocht u interesse hebben, dan kunt u contact opnemen met Peter Otten via penningmeester@voetvanoudheusden.nl

Nieuwe leden

Voet heeft de volgende personen als nieuw lid mogen inschrijven: J.M.H. Ammerlaan, R. Philippi, G. van Putten, H. Stip, T.L. van Westreenen, M. Pieterse, P. van Houten, P.S. Fliek, F. Hendrikx, J. Gerritsen, R. van Haaren, J. de Vries, R. Valetton, N. van Veen, L. Rasing, C. Braas, F. Albers.

Wij wensen deze nieuwe leden een hartelijk welkom in ons Genootschap!

Voet telt nu 815 leden.